HLEDÁME V MRTVÝCH MATRIKÁCH

Ing. Aleš Kocourek

Všechny materiály zde použité, jsou volně stažitelné z internetu a tedy veřejné.

HLEDÁME V MRTVÝCH MATRIKÁCH

Matriky se dělí na tzv. živé a mrtvé.

- Živé matriky se nacházejí na matričních úřadech. K živým matričním záznamům mají přístup pouze oprávněné osoby.

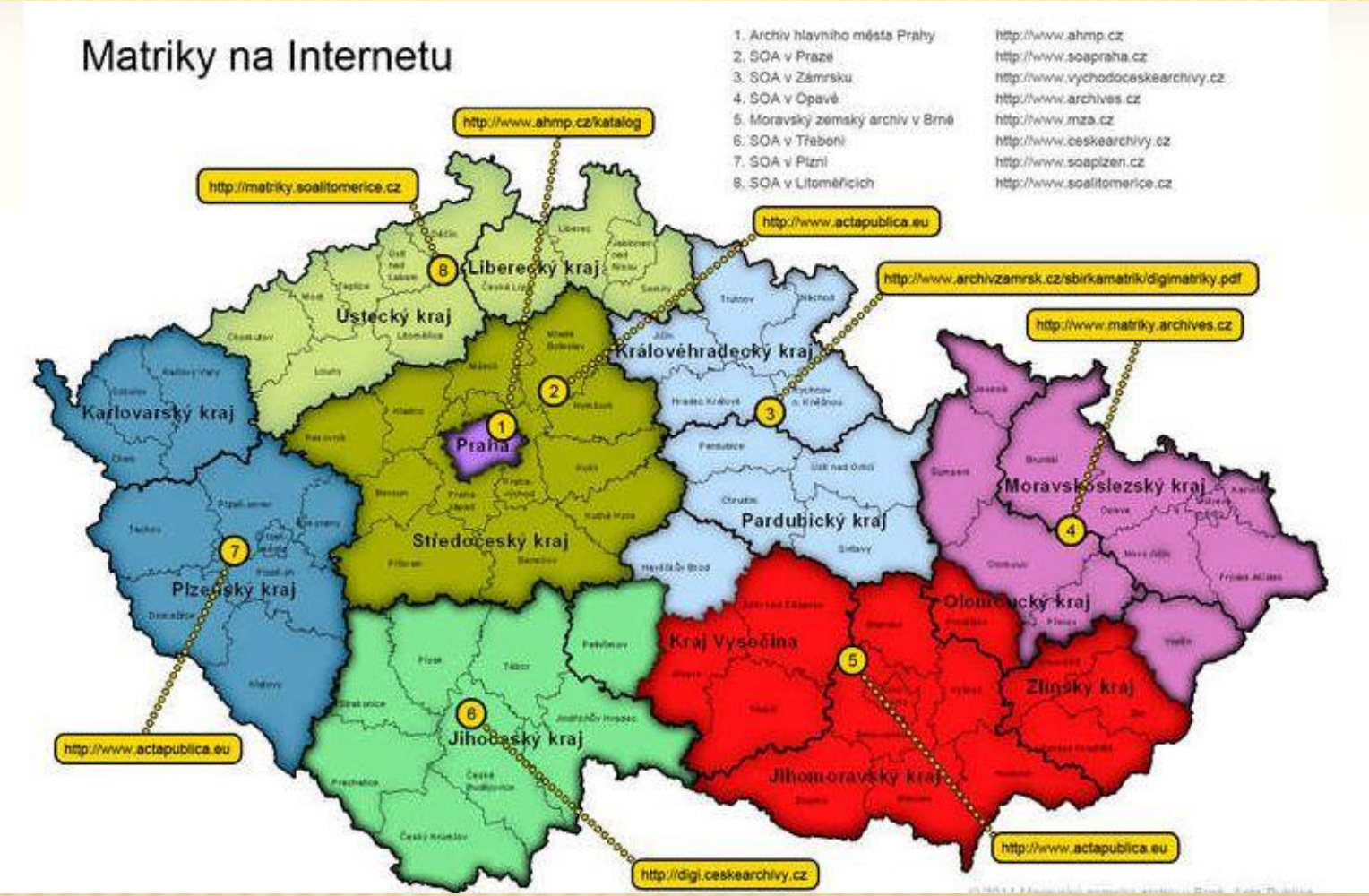
- Mrtvé matriky jsou uložené v archivech a jsou na rozdíl od těch živých přístupné široké veřejnosti.

Mrtvé matriky pak v jednom městském (Archiv hlavního města Prahy), pěti státních oblastních (v Praze, Plzni, Třeboni, Zámrsku a Litoměřicích), dvou zemských (v **Brně** a **Opavě**) archivech.

Židovské matriky jsou uloženy v Národním archivu v Praze.

Vojenské matriky pak ve Vojenském historickém archivu.

KDE HLEDAT MRTVÉ MATRIKY NA INTERNETU?

http://www.genealogie.cz/aktivity/digitalizace/

VZNIK MATRIK V ZEMÍCH KORUNY ČESKÉ

Na našem území je nejstarší matrikou německy psaná matrika oddaných v Jáchymově z roku 1531.

V zemích Koruny české se farní matriky běžně dochovaly až od poloviny 17. století.

Reformy Josefa II. z let 1781 a 1784 zavedly jednotné vedení matrik (před touto reformou byla podoba matrik značně roztříštěná).

Ukládaly také povinnost vést matriky protestantským farním úřadům a rabínům židovských obcí,

Od roku 1869 vedly matriku pro osoby bez vyznání obecní úřady.

TROCHA HISTORIE NIKOHO NEZABIJE...

- Porážka stavovských vojsk na Bílé hoře 8. listopadu 1620 přinesla změnu v náboženských poměrech a tím i změnu v církevní správě.

- Jako stvrzení jediného povoleného náboženství vyhlašuje císař Ferdinand II. Dne 31. července 1627 Rekatolizační patent, povolující stavům pouze katolické náboženství.

- Následoval odchod celé jedné pětiny šlechtických rodů, téměř čtvrtiny měšťanů a přes výslovný zákaz i tisíců poddaných.

TROCHA HISTORIE NIKOHO NEZABIJE…

- Po odchodu nekatolických duchovních ze země, především od roku 1623, přebrali katoličtí duchovní protestantské fary a pokračovali v zápisech do nekatolických matrik, nebo založili matriku novou, katolickou.

- Oproti původně bohatším nekatolickým zápisům došlo v katolických k zjednodušení a zestručnění jejich formy, stále ještě přetrvávala jejich značná obsahová i jazyková nejednotnost a zápisy v matričních knihách se i nadále vyznačovaly svojí jednoduchostí.

- Od roku 1686 začaly v Olomouckém biskupství vznikat opisy matrik, zasílané biskupské kanceláři. Tato praxe byla zavedena v Čechách až roku 1794.

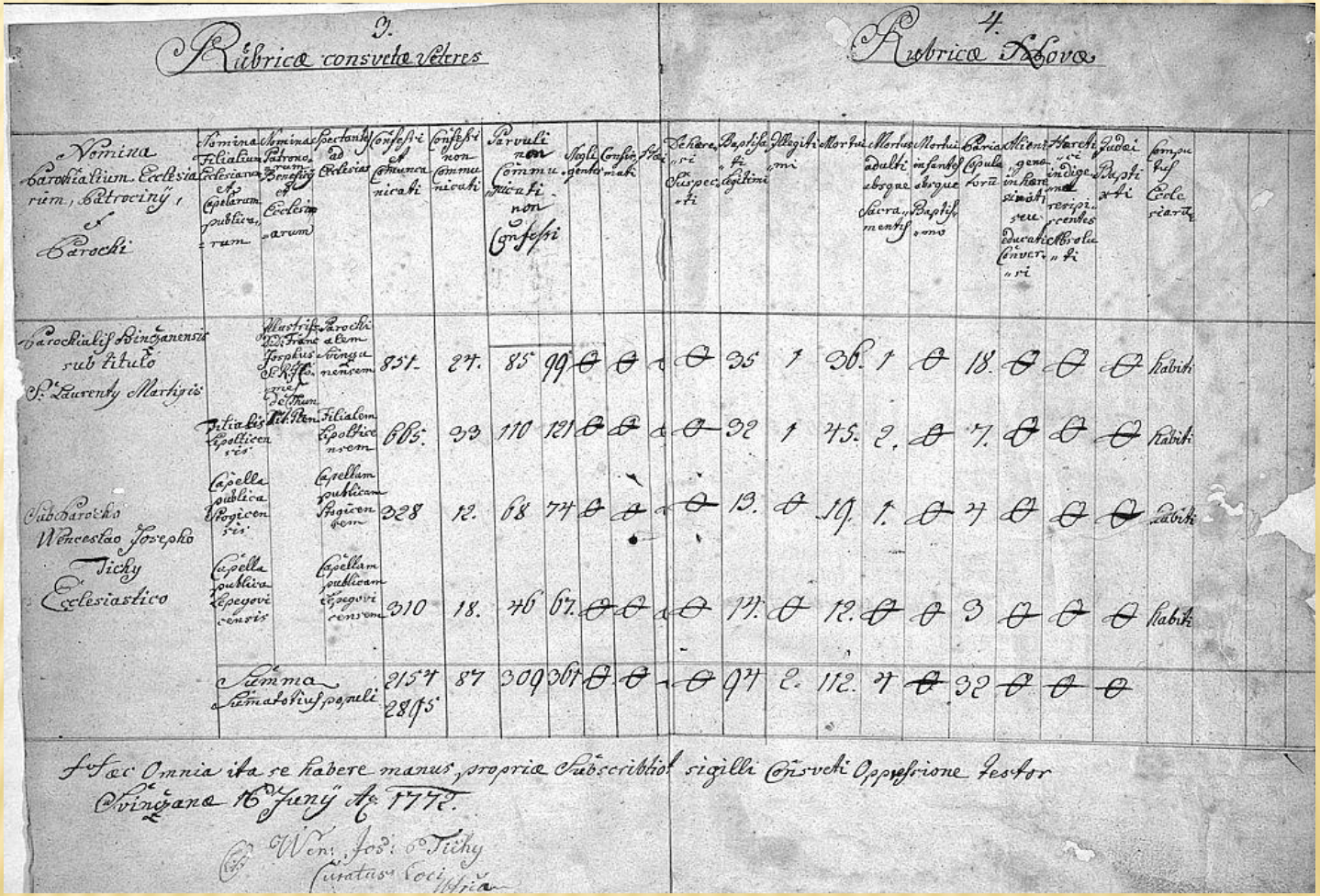
TROCHA HISTORIE NIKOHO NEZABIJE…

- Za vlády Marie Terezie (1740-1780) plně vyvrcholila snaha o soustředění státní, politické a hospodářské moci a také o sjednocení právního systému v celé habsburské monarchii.
- Bylo zřízeno církevní oddělení, které se snažilo o omezení církevní samostatnosti a o postupné zavedení dozoru nad veškerým církevním vlastnictvím.
- Byla omezena církevní pravomoc ve věcech manželských. Po roce 1780 byla z pravomoci církevních soudů odejmuta také veškerá rozhodování v oblasti manželství.

Dvorské dekrety z roku 1770 zahájily reformu státní správy a tím i matrik, které se staly její nedílnou součástí. Z důvodu zavedení jednotného charakteru matrik, aby bylo možné sledovat přírůstky a úbytky obyvatel důležité pro statistické, vojenské a daňové účely, bylo těchto dekretů vydáno hned několik.

TROCHA HISTORIE NIKOHO NEZABIJE…

Dekretem z 10. března 1770 bylo nařízeno duchovním posílat za každé čtvrtletí krajským úřadům sumáře, s uvedením celkového počtu křtů, sňatků a pohřbů.

TROCHA HISTORIE NIKOHO NEZABIJE…

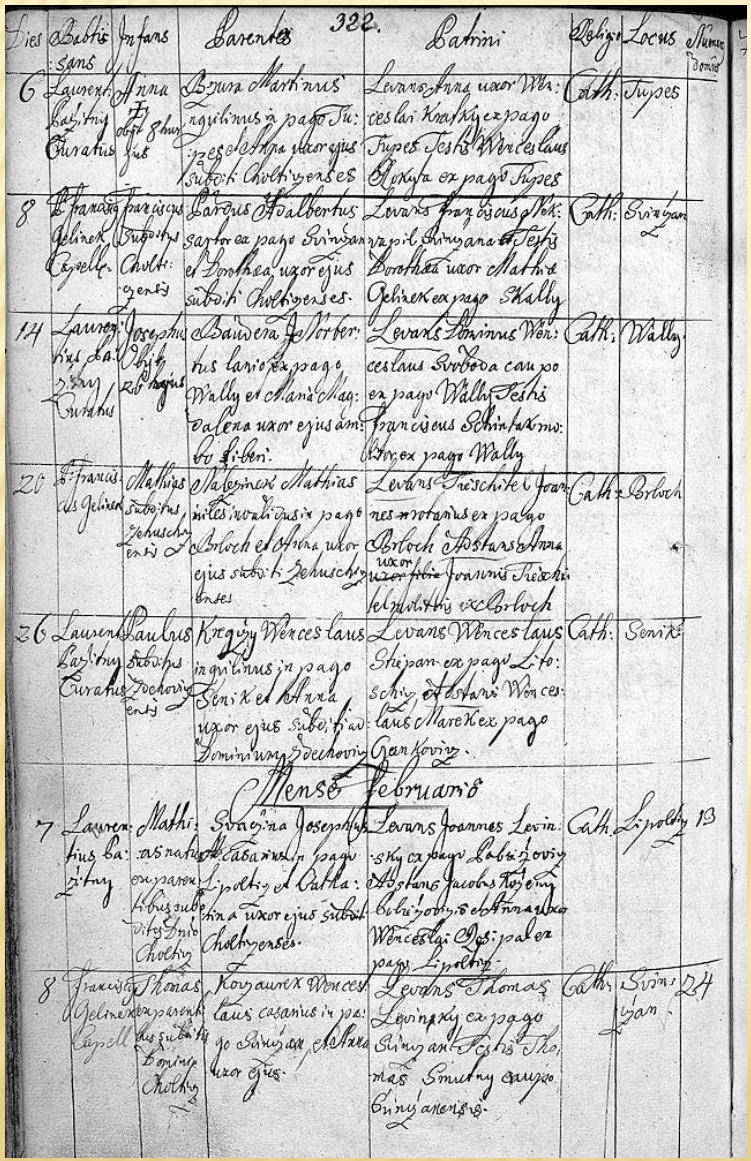
- Dekret z 20. července 1770 určil latinu, jako jazyk, ve kterém by se všechny tyto zápisy měly provádět, a současně zakazoval, aby osoby, které tento jazyk neovládají, do matričních knih zapisovaly.

- U nemanželských dětí měla být povinně v matrikách narozených uváděna jména otců

- Zakázáno bylo také užívání příjmí po chalupě, muselo se už užívat jméno rodové a tím byl zahájen proces, kdy se různá nedědičná příjmí začala ustalovat a postupně se proměnila v příjmení dědičná.

Manželské děti tak dostávaly výhradně příjmení po otci.

TROCHA HISTORIE NIKOHO NEZABIJE…

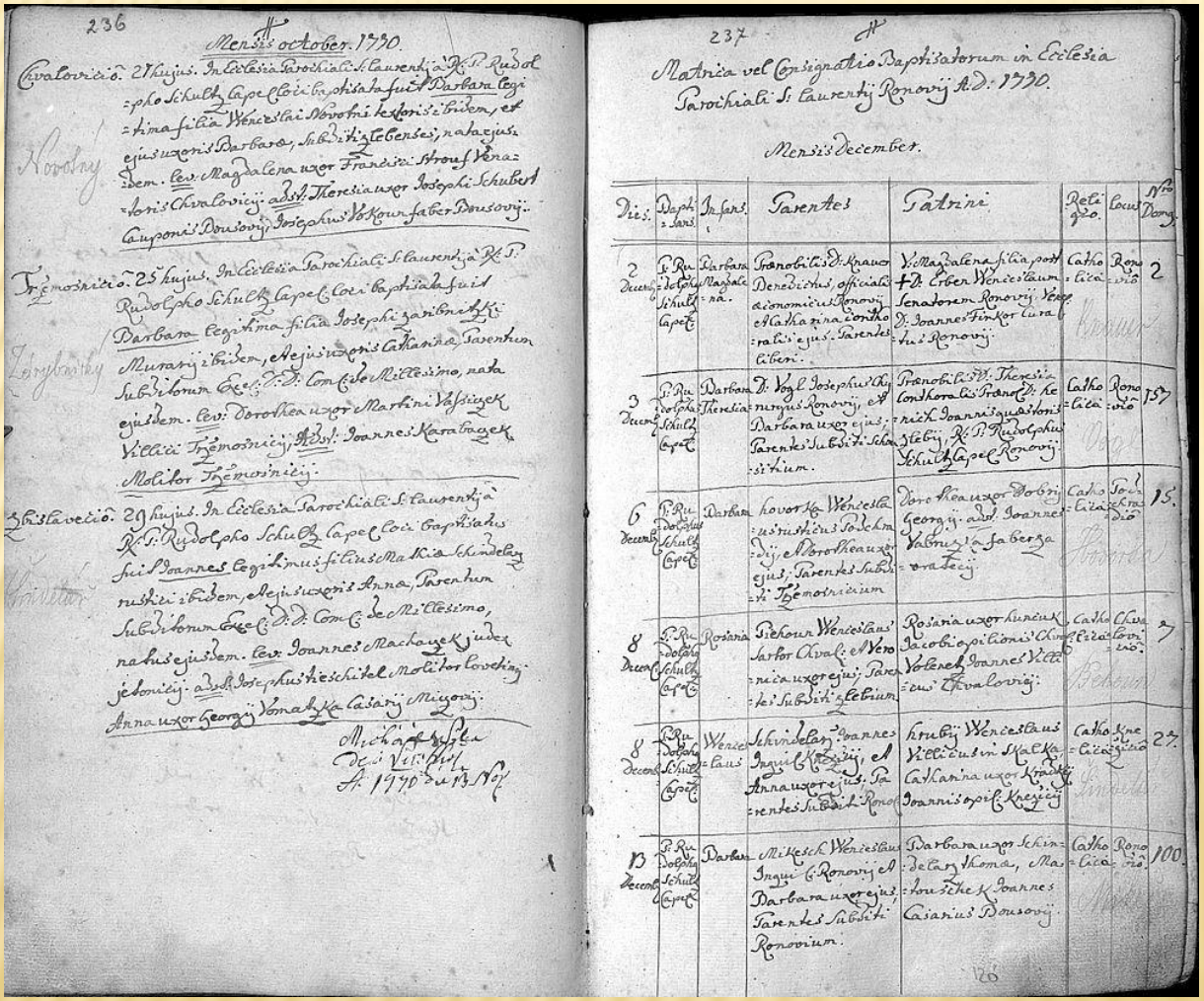
Zcela zásadním způsobem do vedení matrik zasáhlo zavedení

domovních čísel.

Ty se staly jedinečným rozlišovacím údajem u osob shodného jména a příjmení v téže obci a nenahraditelným podkladem pro státní statistiku.

sign. 1851 matrika NOZ 1742-1772 , celá farnost Svinčany

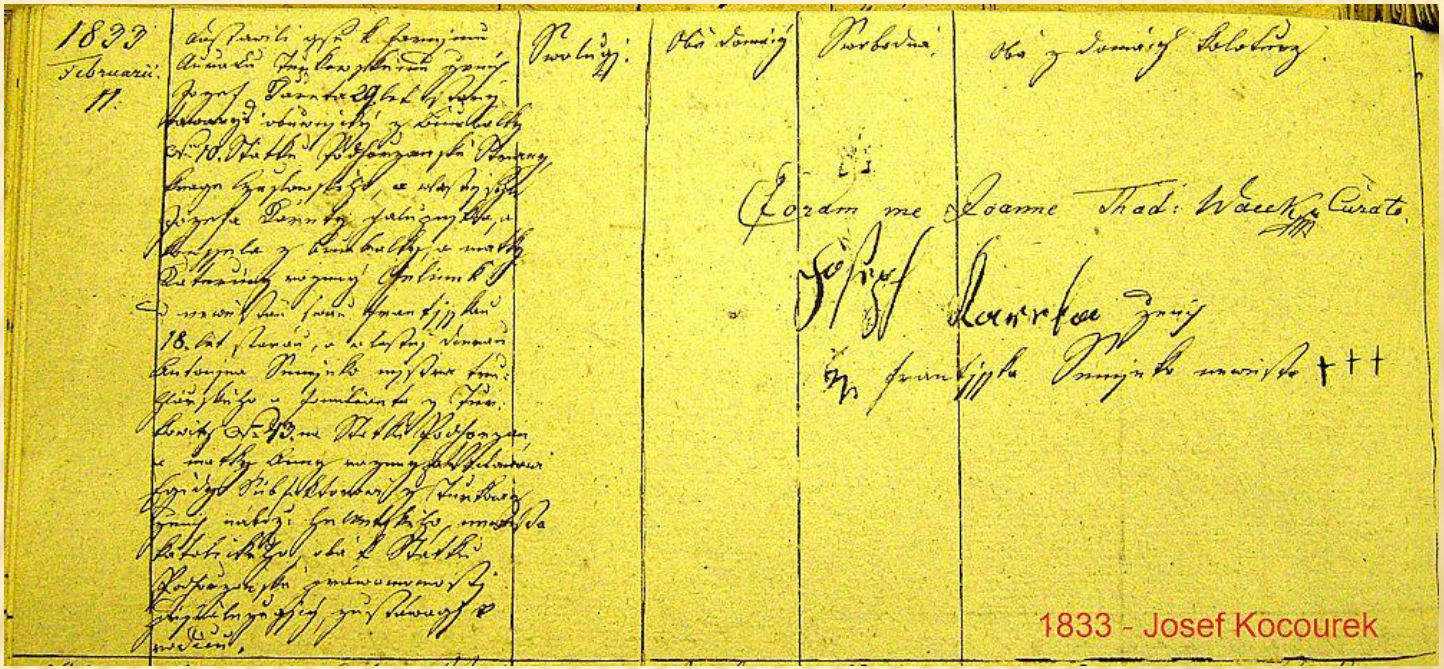
TROCHA HISTORIE NIKOHO NEZABIJE…

Dekrety z roku 1771 zavedly jednotný řád do dosud různorodé praxe jednotlivých diecézí zavedením prvních jednotných formulářů, které předepsané údaje sjednotily a zpřehlednily.

sign. 1851 matrika NOZ 1742-1772 , celá farnost Svinčany

TROCHA HISTORIE NIKOHO NEZABIJE…

Seznam oddaných č. 6 farnosti Lipoltice

Další změna se týkala ohlášek, od roku 1771 se jejich datum muselo zapisovat do zvláštní knihy. Povinné ohlašování sňatků bylo účinným prostředkem, jak zabránit neplatným manželstvím. Kněz tři neděle po sobě během bohoslužeb oznamoval jména, bydliště, místa narození a stav snoubenců a současně všechny přítomné žádal o sdělení případné překážky bránící uzavření tohoto sňatku.

TROCHA HISTORIE NIKOHO NEZABIJE…

- Důležitá změna v křestních matrikách je spojena s rokem 1756, bylo **zakázáno zapsat otce** u nemanželského dítěte, **bez jeho výslovného souhlasu**.

- V roce 1777 bylo stanoveno, že manželka dostává příjmení po manželovi a děti po svém otci.

- Před platností tohoto nařízení se stávalo, že muž, který se přiženil na ženin grunt, přebral její příjmení. Bylo také běžné, že vdova novým sňatkem získala nové příjmení i pro své děti z předchozího manželství, to už ale po roce 1777 nebylo možné.

TROCHA HISTORIE NIKOHO NEZABIJE…

- Z právního hlediska je za zcela přelomový považován patent z 1. května 1781, jeho význam spočívá v tom, že byl první zákonnou normou pro vedení matrik a katolické matriky jím byly prohlášeny za veřejné listiny.

- Nejvýznamnějším císařským patentem pro vedení matrik byl matriční patent z 20. února roku 1784, *O vedení matrik narozených, oddaných a zemřelých farními úřady*.

- Zavedl povinnost vést odděleně tři různé knihy, pro každý druh matriční události (narození, oddání, úmrtí) zvlášť, s konečnou platností tak znamenal konec vedení tripartitních matrik.

- Dvorský dekret z 19. července 1784, *O jednotném postupu při vedení matrik*, znamenal jasný pokyn pro rozdělení matrik podle obcí ve farnosti, každá měla mít svoji vlastní knihu nebo měl být v matrice pro každou vyčleněn samostatný oddíl.

- Důležité bylo i stanovení nových, důkladnějších, tištěných formulářů a německých vzorových rubrik matričních zápisů, které také zavedl matriční patent.

- Od roku 1784 se formuláře už jen doplňovaly a pouze s drobnými kosmetickými úpravami platily až do roku 1949.

KDE ARCHIVY JSOU A CO OBSAHUJÍ?

Databázi archivů všech typů obhospodařuje Ministerstvo vnitra České republiky.

Dokumenty, které jsou uloženy v archivech (archiválie), tvoří archivní fondy a archivní sbírky (souhrnně nazývané také archivní soubory). Ty jsou základní evidenční jednotkou v archivnictví.

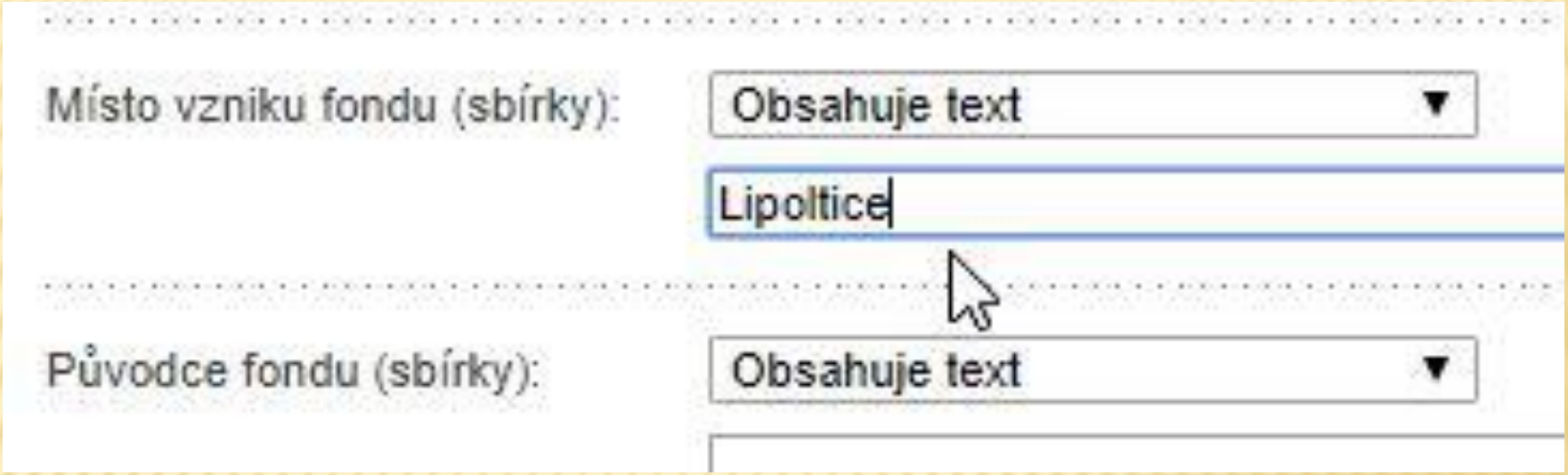
Databázi tvoří údaje o názvu fondu (sbírky), názvu archivu, ve kterém je příslušný archivní soubor uložen, o metráži fondu (sbírky), místu(ech) vzniku fondu, názvu původce v původním jazyce a znění, o časovém rozsahu fondu a archivních pomůckách, které jsou k dispozici v archivu, kde je fond uložen.

HLEDÁME V DATABÁZI MINISTERSTVA VNITRA

http://aplikace.mvcr.cz/archivni-fondy-cr/Default.aspx

STAČÍ ZADAT NÁZEV OBCE, ODKUD VAŠI PŘEDCI POCHÁZEJÍ

A stisknout tlačítko ***Vyhledat***.

A MÁME VÝSLEDKY HLEDÁNÍ

Výsledek vyhledávání

Počet nalezených záznamů: 14

- Archiv obce Lipoltice (1886 - 1945)
- Dětský domov Pardubice, Ke Tvrzi (1932 - 2012)
- Farní úřad Lipoltice (1724 - 1958)
- Mateřská škola Lipoltice (1975 - 1992)
- Místní národní výbor Lipoltice (1945 - 1990)
- Místní školní rada Lipoltice (1873 - 1897)
- Národní fronta - místní výbor Lipoltice (1951 - 1955)
- Národní škola Lipoltice (1868 - 1960)
- Obecní úřad Lipoltice (1990 - 2013)
- Penguin Bohemia s.r.o., Lipoltice (2005 - 2013)
- Sbírka matrik Východočeského kraje (1587 - 1949)
- Základní škola Lipoltice (1960 - 2000)
- Záložna - kampelička Lipoltice (1902 - 1952)
- Zemědělské družstvo Lipoltice (1956 - 1991)

Levý sloupec zobrazuje výsledky hledání obce s názvem Lipoltice – všechny výsledky jsou podtržené a jsou to tedy *odkazy*.

Farní úřad Lipoltice (1724 - 1958)

Název fondu (sbírky):	Farní úřad Lipoltice
Uloženo v archivu:	Státní okresní archiv Pardubice
Místo vzniku fondu (sbírky):	Lipoltice (Pardubice, Česko)
Časový rozsah:	1724-1958
Metráž:	2,7 bm zpracováno (z toho 2,7 bm inventarizováno), 0,18 bm nezpracováno
Přístupnost:	Archivní soubor je částečně přístupný pro nahlížení
Původce fondu(sbírky):	[Římskokatolická farnost Lipoltice; Farní úřad Lipoltice (FÚ Lipoltice); (1724 - 1958); Farní úřad římskokatolický Lipoltice Farní úřad Lipoltice]
Tematický popis:	Soupis obyvatel (1815-1856), snubní protokoly (1815-1958), abecední rejstřík oddaných a zemřelých (s.d.), patent Marie Terezie o štolových taxách (1759), inventář kostela a fary (1876-1921), účetní doklady (1735-1948), podací protokoly (1800-1898), nadační listiny (1724-1931), korespondence (1808-1952), fara a hřbitov (1836-1861)., inventář kostela (1898), pokladní kniha (1920-1921), kniha ohlášek snoubenců a bohoslužeb (1823 - 1837), kniha církevní a státních nařízení (1821–1832), kniha ohlášek služeb božích (1905–1941), farní účetní kniha včetně beneficia Svinčany a zádušních účtů (1921–1923), typáře, razítka.
Archivní pomůcky:	• FRAJDLOVÁ E.: FARNÍ ÚŘAD LIPOLTICE 1724 - 1958. Inventář, 1962, s. 12, ev.č. 410.

Soupis obyvatel (1815-1856), snubní protokoly (1815-1958), abecední rejstřík oddaných a zemřelých (s.d.), patent Marie Terezie o štolových taxách (1759), inventář kostela a fary (1876-1921), účetní doklady (1735-1948), podací protokoly (1800-1898), nadační listiny (1724-1931), korespondence (1808-1952), fara a hřbitov (1836-1861)., inventář kostela (1898), pokladní kniha (1920-1921), kniha ohlášek snoubenců a bohoslužeb (1823 - 1837), kniha církevní a státních nařízení (1821–1832), kniha ohlášek služeb božích (1905–1941), farní účetní kniha včetně beneficia Svinčany a zádušních účtů (1921–1923), typáře, razítka.

CO JE ZDE VELICE DŮLEŽITÉ

Farní úřad Lipoltice (1724 - 1958)

Název fondu (sbírky):	Farní úřad Lipoltice
Uloženo v archivu:	Státní okresní archiv Pardubice
Místo vzniku fondu (sbírky):	Lipoltice (Pardubice, Česko)
Časový rozsah:	1724-1958
Metráž:	2,7 bm zpracováno (z toho 2,7 bm inventarizováno), 0,18 bm nezpracováno

Archivní pomůcky:

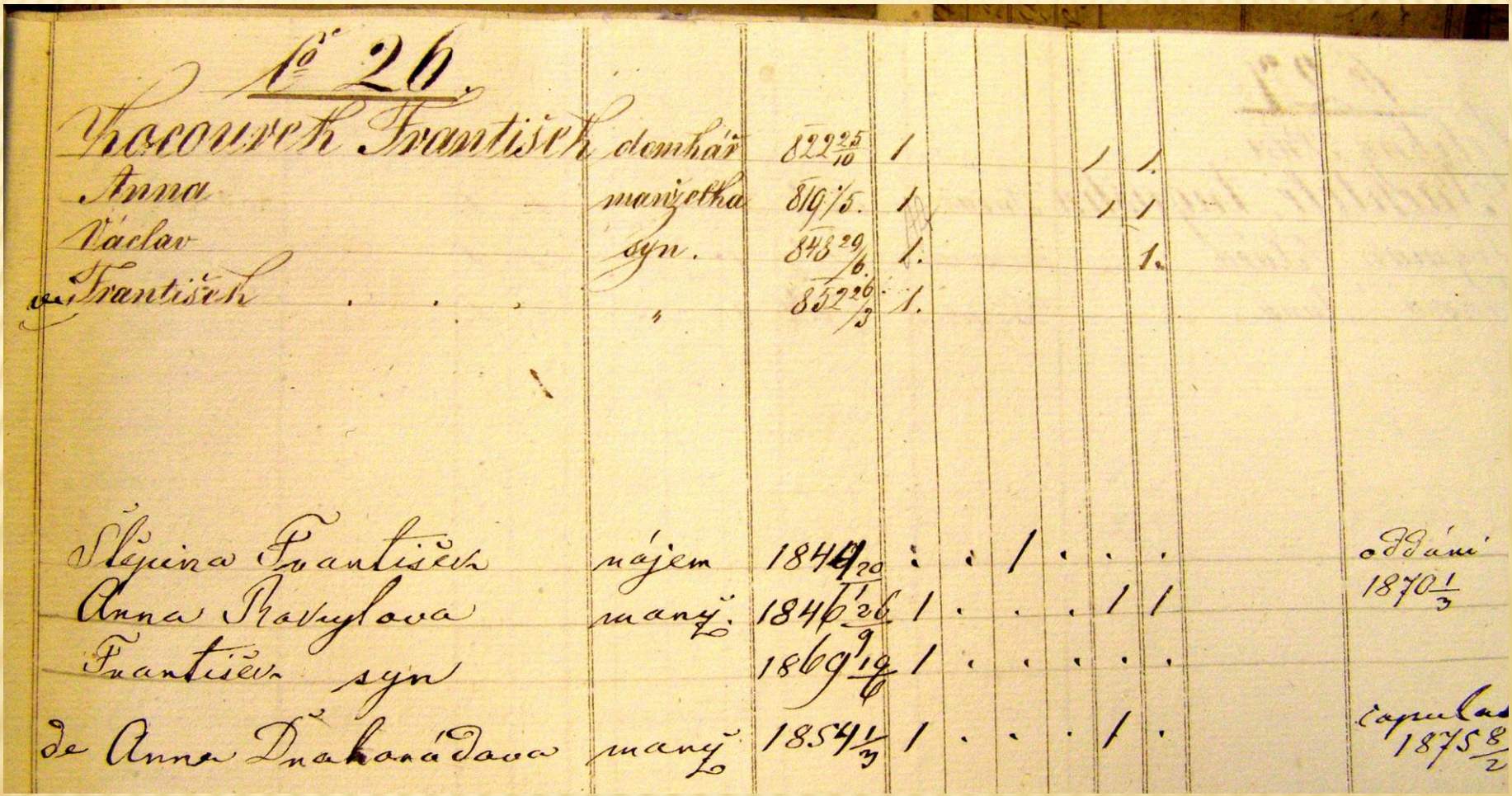
- FRAJDLOVÁ E.: FARNÍ ÚŘAD LIPOLTICE 1724 - 1958. Inventář, 1962, s. 12, ev.č. 410.

INVENTÁRNÍ SOUPIS

I. KNIHY

1.	Pamětní kniha	1792 - 1905	1. I
2.	Soupis duší	1790	2. I
3.	Soupis duší	1800 - 1804	3. I
4.	Soupis duší	1823 - 1863	4. I
5.	Soupis duší	1884	5. I
6.	Snubní protokoly	1745 - 1819	6.
7.	Snubní protokoly	1837 - 1848	7.
8.	Snubní protokoly	1857 - 1860	8.
9.	Snubní protokoly	1860 - 1864	9.
10.	Náboženství na škole	1878 - 1914	10.
11.	Ohlášky snoubenců	1855 - 1870	11.

SOUPIS (POPSÁNÍ) DUŠÍ

Najdeme zde i podnájemníky…

KDE JSOU ALE TY MATRIKY?

Sbírka matrik Východočeského kraje (1587 - 1949)

Název fondu (sbírky):	Sbírka matrik Východočeského kraje
Uloženo v archivu:	Státní oblastní archiv v Zámrsku
Místo vzniku fondu (sbírky):	Babice (Prachatice, Česko), Banín (Svitavy, Česko), Bartošovice v Orlických horách (Rychnov nad Kněžnou, Česko), Bělá, Bělá nad Svitavou (Svitavy, Česko), Bernartice (Písek, Česko), Běstvina, Bezděkov nad Metují (Náchod, Česko), Bílá Třemešná (Chrudim, Česko), Bílý Újezd, Biskupice, Boharyně (Hradec Králové, Česko), Bohuňov, Bohuslavice (Jihlava, Česko), Bojanov, Borohrádek (Rychnov nad Kněžnou, Česko), Borová (Český Krumlov, Česko), Borovnice, Boršov (Jihlava, Česko), Boušín (Slatina nad Úpou, Náchod, Česko), Bozkov (Semily, Česko), Bradlné, Brandýs nad Orlicí (Ústí nad Orlicí, Česko), Broumov, Brusnice (Hajnice, Trutnvo, Česko), Březová nad Svitavou (Svitavy, Česko), Bučina (Prachatice, Česko), Bukovka (Pardubice, Česko), Bystré (Rychnov nad Kněžnou, Česko), Bystré u Poličky (Svitavy, Č
Časový rozsah:	1587-1949
Metráž:	455,37 bm zpracováno (z toho 0 bm inventarizováno), 1,12 bm nezpracováno
Přístupnost:	Archivní soubor je částečně přístupný pro nahlížení
Původce fondu(sbírky):	Římsko-katolické farní úřady diecéze Královéhradecké, Olomoucké, Brněnské, Litoměřické, evangelické církevní sbory (církve luteránské augšpurského vyznání, církve reformované helvetského vyznání, obnovené jednoty bratrské), stavovské úřady, farní úřady československé církve, sbory českobratrské evangelické církve, okresní úřady bez vyznání, vojenská duchovní správa.
Tematický popis:	Matriky narozených, oddaných a zemřelých /1587 - 1949/. Spisy nekatolických matrik (evangelických, československé církve, civilních matrik vedených církví, okresními úřady (resp. ONV), stavovských úřadů.
Archivní pomůcky:	• DUBOVÁ Z.-KUBA J.-NOVOTNÝ M.: SBÍRKA MATRIK VÝCHODOČESKÉHO KRAJE 1587 - 1949. Prozatímní inventární seznam, 2007, s. 1322, ev.č. 8700.

BADATELSKÝ LIST

Vzor

Název archivu
Rok, čj. ……
Poř. č. ……

BADATELSKÝ LIST
(vyplňuje badatel)

Jméno, popřípadě jména a příjmení ..... rodné příjmení .....
Den, měsíc, rok a místo narození .....
Adresa trvalého pobytu ..... telefon …… e-mail ……..
(nepovinné) (nepovinné)
Adresa pro doručení ..... telefon ..... e-mail ……..
(nepovinné) (nepovinné)
Státní občanství .....
Občanský průkaz, cestovní pas, jiný obdobný doklad č. ……

Přesné označení tématu studia s časovým vymezením:
……
……

Účel nahlížení:*)	Úřední (služební)	☐
	soukromý	☐
Zaměření nahlížení:*)	vědecké (studie, monografie, studentská, diplomová či disertační práce apod.)	☐
	vědecké edice dokumentů	☐
	genealogické účely	☐
	soukromé zájmové vzdělávání	☐
	sběratelské zájmy a s nimi spojený výzkum	☐
	publicistické účely	☐
	výstavní účely	☐
	pro potřeby úřadů	☐
	kronikářské	☐

*) *Hodící se označte křížkem v poli čtverce.*

Po příchodu do archivu musíme vyplnit badatelský list (k tomu potřebujeme občanský průkaz nebo pas).
Nemáte-li, dostanete rukavičky.

Když nám donesou příslušný materiál, můžeme usednout ke stolu a zahájit studium. Během jedné návštěvy si můžeme objednat materiál na další návštěvu, pokud už víme, co budeme příště studovat.

POSTUP PŘI BÁDÁNÍ V MATRIKÁCH

Když dostaneme objednanou matriku, hledáme tam nejprve data, která jsme získali a dle znění těchto nalezených zápisů pak pokračujeme dále.

Máme-li datum narození našeho předka např. v roce 1886, hledáme svatbu rodičů od tohoto roku zpět asi po dobu 20-25 let (tedy v letech 1861-86).

Pokud nejsou u svatby uvedena data narození, musíme hledat data narození asi o 16-18 let dřív.

Úmrtní zápisy hledáme od posledního data, kdy byla hledaná osoba prokazatelné naživu.

Matriky mívají od roku 1784 obvykle indexy.

Poznámky si děláme systematicky a přehledně, abychom se v nich vyznali. Poznamenáme si také, co a v které matrice jsme hledali, aby jsme něco nehledali zbytečně 2x.

ZÁVĚR

Děkuji za pozornost.